

Karolina Gębska, mgr

<https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2019.150>

ORCID: 0000-0002-9677-1277

Uniwersytet Zielonogórski

Przesłanki współdziałania biznes-nauka w kontekście modelowania inteligentnych specjalizacji na przykładzie województwa lubuskiego

Abstrakt

Współdziałanie biznes – nauka to proces zorientowany na osiągnięciu korzyści obu przedstawicieli tych sektorów. Przed obydwoma z nich wskazuje się wyzwania o charakterze rozwojowo-innowacyjnym. Do jednych z nich zalicza się wyselekcjonowanie regionalnych inteligentnych specjalizacji, które mają za zadanie wzmocnić konkurencyjność gospodarki oraz ujawnić nisze rynkowe. Celem niniejszego artykułu jest diagnoza cech relacji współdziałania w aspekcie relacyjnym dotycząca wspomnianych sektorów w kontekście inteligentnych specjalizacji.

W pierwszej części artykułu przybliżono współczesne definicje współdziałania oraz typologię relacji w jego ramach. Druga część artykułu przybliżyła proces wyodrębniania i modelowania inteligentnych specjalizacji w województwie lubuskim. Omówiona została metodyka selekcji branż uważanych za konkurencyjne oraz cechy województwa lubuskiego jako regionu konkurencyjnego. Trzecia część o charakterze badawczym łączy pojęcia inteligentnych specjalizacji oraz współdziałania i diagnozuje charakter więzi współdziałania w aspekcie relacyjnym w województwie lubuskim.

Słowa kluczowe: współdziałanie; nauka; biznes; inteligentne specjalizacje; Lubuskie.

Themes of business-science cooperation in the context of smart specialization modeling on the example of the Lubuskie Voivodeship

Abstract

Business-science cooperation is a process oriented towards achieving benefits of both representatives of these sectors. Both of them indicate development and innovation challenges. One of them is the selection of regional smart specializations, which are designed to strengthen the competitiveness of the economy and reveal market niches. The purpose of this article is to diagnose the characteristics of the interaction relationship in the relational aspect of these sectors in the context of smart specializations.

The first part of the article presents the contemporary definitions of cooperation and the typology of relations within its framework. The second part of the article has brought closer

the process of isolation and modeling of smart specializations in the Lubuskie Voivodeship. The methodology of selecting industries considered competitive and features of the Lubuskie Voivodeship as a competitive region was discussed. The third part of a research nature combines the concepts of smart specializations and cooperation and diagnoses the nature of relations of cooperation in the relational aspect in the Lubuskie Voivodeship.

Keywords: cooperation; science; business; smart specializations; Lubuskie.

JEL: J59, M54, O31

Wstęp

Współdziałanie w obszarze współczesnych realiów ukierunkowane jest na zapewnieniu długotrwałej relacji mającej przynosić korzyści wszystkim zainteresowanym podmiotom. Szczególne zastosowanie relacja ta ma w kontekście dwóch obszarów: nauki i biznesu, których synchroniczna współpraca wpływa na długofalowe działania w zakresie działań mających wspólnie obrany cel. Dla osiągnięcia tego efektu powstały inteligentne specjalizacje selekcyjonowane dla szczebli: europejskiego, krajowego i regionalnego. Ich strategicznym założeniem jest wzmocnienie konkurencyjności każdego z obszarów, ujawnienie niszy rynkowych, a w długofalowym aspekcie wzmocnianie innowacyjności regionu. Celem badań jest wyselekcjonowanie determinant współdziałania obszarów nauka-biznes w kontekście inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego. Problemem badawczym, wokół którego koncentruje się niniejsze badanie jest znalezienie odpowiedzi na pytanie: jakie przesłanki definiują proces relacji współdziałania obszarów biznesu i nauki? Pytania badawcze, na które odpowiada niniejszy artykuł, brzmią:

1. Jaki charakter mają zasoby biorące udział w procesie współdziałania?
2. Po czyjej stronie leży przejście inicjatywy w zakresie pogłębienia więzi zaangażowanych podmiotów?
3. Jakie determinanty relacyjne wpływają na współdziałanie?
4. Czy badane grupy potrafią przyporządkować swój rodzaj działalności do obszarów inteligentnych specjalizacji?
5. Jak badane obszary definiują bariery we współdziałaniu z perspektywy własnej działalności?

W ramach poszukiwania odpowiedzi na powyższe pytania sformułowane zostały trzy hipotezy:

H1: Zarówno środowisko naukowe, jak i przedsiębiorstw odpowiedzialność za przejmowanie inicjatywy przekłada na stronę przeciwną.

H2: Zasoby biorące udział we współdziałaniu mają charakter zarówno niematerialny, jak i materialny.

H3: Badane grupy potrafią przyporządkować rodzaj wykonywanej przez siebie działalności do obszarów inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego.

Celem pracy jest określenie przesłanek współdziałania w aspekcie relacyjnym, przedstawienie procesu generowania inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego oraz zaprezentowanie wyników badań przeprowadzonych w okresie od października do grudnia 2018 roku. W ramach prac nią wykorzystane zostały publikacje naukowe zlokalizowane w Google Scholar oraz stronach internetowych uczelni wyższych, sprawozdania i analizy sporządzone przez regionalne jednostki samorządu terytorialnego oraz komunikaty i rozporządzenia organów Unii Europejskiej. Na potrzeby pracy sporządzone zostało badanie w ramach opracowań własnych. Do metod badawczych wchodzących w skład procesu badawczego zaliczyć można: studia literaturowe w zakresie badanej problematyki, pozyskanie danych z wykorzystaniem autorskich kwestionariuszy, metody analityczne oraz analizę statystyczną.

Współdziałanie biznes – nauka w aspekcie relacyjnym

Współdziałanie to proces spowodowany przez zapotrzebowanie zgłaszane przez strony w nim występujące. By mogło zaistnieć, konieczne są posiadane przez związane tą relacją zasoby. Dotyczy to zarówno tych materialnych, jak i niematerialnych. Do tych pierwszych zalicza się zdolności wytwórcze, czy też środki finansowe, z kolei niematerialny charakter posiadają: dostęp do unikalnej wiedzy, kompetencji i umiejętności. Zauważalna jest prawidłowość, że o tym, z kim współpracować decydują zaangażowane w relację strony (Danielak, 2014, s. 89). Zdaniem Anny Lipki (2004, s. 17) współdziałanie jest to „współpraca na rzecz wspólnego celu oparta na identyfikacji z tym celem, zaufaniu, lojalności i działaniu w interesie wszystkich uczestników przy zachowaniu zaakceptowanych reguł komunikowania się i rozwiązywania konfliktów”. Bogusław Kaczmarek (2000, s. 6) współdziałanie rozpatruje w ujęciu ogólnym i ekonomiczno-organizacyjnym. To pierwsze znaczenie oznacza przyczynianie się do czegoś, wywieranie istotnego wpływu na dany stan rzeczy, z kolei ujęcie ekonomiczno-organizacyjne kładzie nacisk na tworzenie związków między organizacjami i grupami społecznymi dążącymi do realizacji wspólnego celu lub umożliwiającymi sobie

osiągnięcie celów rozbieżnych. W ramach współdziałania wyróżnia się 4 typy relacji: sieć, koordynację, kooperację oraz partnerską współpracę. Ich zestawienie wraz z rodzajami strategicznych zachowań organizacji zawarto w tabeli 1.

Tabela 1. Typologia typów relacji współdziałania

Wyszczególnienie	Sieć	Koordynacja	Kooperacja	Partnerska współpraca
Wymiana informacji	+	+	+	+
Wzajemna korzyść	+	+	+	+
Zmiana form działania		+	+	+
Realizacja wspólnych celów		+	+	+
Wspólne wykorzystanie zasobów			+	+
Zwiększenie kompetencji				+

Źródło: (Kozuch, 2011, s. 112).

W ramach relacji współdziałania wymienione zostały takie rodzaje relacji jak sieć, koordynacja, kooperacja i partnerska współpraca. Spośród wymienionych najbardziej zaawansowaną jest partnerska współpraca, w ramach której zawiera się wymiana informacji, wzajemna korzyść, zmiana form działania, realizacja wspólnych celów, wspólne wykorzystanie zasobów oraz zwiększenie kompetencji. Do najmniej zaawansowanych należy sieć, gdzie zachodzi jedynie wymiana informacji i wzajemna korzyść.

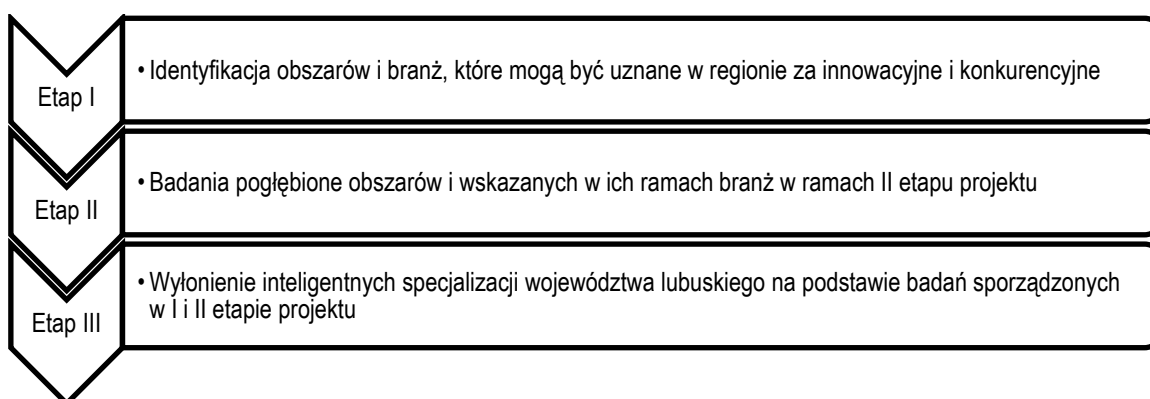
Współdziałanie jest formą relacji szerzej ujmowaną niż współpraca. Zawiera w sobie współpracę jako formę współdziałania. Istotne w procesie współdziałania jest zaangażowanie oraz dostęp do zasobów, które to mają charakter materialny i niematerialny. Dużą rolę odgrywa tworzenie związków między co najmniej dwoma zaangażowanymi podmiotami. Poprzez tworzenie związków możliwa jest do stworzenia więź organizacyjna, która może stać się postawą do stworzenia długookresowej relacji współdziałania, jednak wszystkie zaangażowane podmioty muszą posiadać zdolności relacyjne i dynamiczne, by w ramach zmiennego otoczenia móc umiejętnie zarządzać relacją skoncentrowaną na generowaniu wartości dla wszystkich zaangażowanych stron.

Modelowanie i prezentacja inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego

Inteligentne specjalizacje są koncepcją wzmacniania konkurencyjności regionów, począwszy od szczebla europejskiego, przez krajowy, aż po regionalny. Proces ich wyodrębniania opiera się na wieloczynnikowej analizie starterów gospodarczych.

Komisja Europejska tworząc koncepcję inteligentnych specjalizacji obrała następujące cele (Lisowska, 2017, s. 112): zapewnienie ukierunkowanego wsparcia dla wdrażanych polityk i inwestycji akcentując kluczowe priorytety polityki regionalnej oraz potrzeby zapewniające rozwój oparty na wiedzy, wykorzystanie mocnych stron i przewag konkurencyjnych danego regionu, wspieranie innowacji oraz stymulowanie inwestycji sektora prywatnego, ułatwianie pełnego zaangażowania zainteresowanych stron poprzez zachęcanie do innowacyjnego podejścia w działalności i eksperymentowania w zakresie nowoczesności, zapewnienie, że opracowywane strategie powstały w oparciu o fakty i są wspierane przez narzędzia monitorowania i ewaluacji.

Przykład województwa lubuskiego obrazuje, jak złożonym badawczo i analitycznie jest proces wygenerowania inteligentnych specjalizacji (rysunek 1). Jak każde z szesnastu polskich województw zobligowane było ono poddać badaniu branże gospodarki regionalnej i stworzyć z nich obszary występujące w województwie, które będą wzmacniane przez rozwój oparty na wzmacnianiu konkurencyjności i innowacyjności.

Rysunek 1. Proces ujawniania inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Lubuskie Regionalne Obserwatorium ..., 2015, s. 6).

W ramach początkowego etapu projektu (Etap I) określone zostały startery regionu i jego kluczowe branże. Obie grupy przebadano w zakresie ich potencjałów endogenicznych warunkujących rozwój branży, zakorzenienia ich w regionie oraz możliwości współpracy w łańcuchu wartości (ujawnienie powiązań z innymi branżami i elementami potencjału regionu, oferty instytucji regionalnych dla analizowanego sektora). W ramach tego etapu powstały specjalizacje regionalne województwa lubuskiego. Kolejny pułap tego procesu badawczego (analityczny) zarekomendował dwojaki sposób do selekcji inteligentnych specjalizacji: branżowe i sektorowe. Konieczność taka nastąpiła w wyniku dostosowania wyników badań do cechy charakterystycznej województwa lubuskiego jaką jest brak jednej, wyróżniającej się specjalizacji przemysłowej i wysoka dywersyfikacja działalności

gospodarczej w regionie (Lubuskie Regionalne Obserwatorium ..., 2015, s. 6). Efektem tego procesu są wyselekcjonowane inteligentne specjalizacje.

Dla województwa lubuskiego wyodrębnione zostały 4 obszary sektorowe (tabela 2) zawierające nazwę zamienną oraz przyporządkowujące docelowe branże do każdego z nich. W ramach wskazanych powstały obszary, które będą wzmacniane i realizowane przez wskazane w badaniu branże. Zauważalna w takim przyporządkowaniu jest szczegółowość, z jaką zostały one wskazane i narzędzia, jakie mają wspierać.

Tabela 2. Obszary inteligentnych specjalizacji

Obszar inteligentnych specjalizacji	Zielona gospodarka	Zdrowie i jakość życia	Nowoczesny (innowacyjny) przemysł tradycyjny	Współpraca i kooperacja biznesowa
Nazwa zamienna	Eko-innowacje	Eko-rozwoj	Zrównoważony rozwój	Kapitał społeczny
Branże	Technologie środowiskowe Biogospodarka Usługi środowiskowe Branże wspomagające	Technologie medyczne Usługi medyczne Turystyka zdrowotna Produkty regionalne Zdrowa bezpieczna żywność Branże powiązane (sektor ICT, przemysł metalowy, procesy logistyczne)	Przemysł ICT, przemysł metalowy, przemysł motoryzacyjny, przemysł wydobywczy i energetyczny, przemysł meblarski, drzewny, papierniczy	Współpraca i kooperacja międzynarodowa Sektor ICT (zastosowanie w edukacji) Klustry Instytucje otoczenia biznesu, jednostki B+R, jednostki naukowe, usługi doradcze i consultingowe, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań przemysłowych, społecznych, zarządczych i biznesowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie (European Projects Group, 2015).

Inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego wskazują, że ich najistotniejsze czynniki koncentrują się wokół ochrony środowiska, wzmacniania zdrowia i jakości życia w oparciu o eko-rozwoj. Zwracana jest także uwaga na innowacyjny przemysł w oparciu o zrównoważony rozwój oraz na współpracę i kooperację biznesową skoncentrowaną na kapitale społecznym wspierającym innowacje. W każdej z tych branż wskazać można potencjał do kreowania innowacji. Istotne w tychże procesach jest skoncentrowanie wokół jednego celu różnych środowisk (w tym przypadku naukowo-biznesowych), na potrzeby czego powstał obszar współpracy i kooperacji biznesowej.

W świetle przytoczonych analiz zauważalne jest, że inteligentne specjalizacje mają stać się bodźcem do podjęcia współpracy przez wskazane sektory opierającej się na jednym wspólnym celu. Stają się one szansą do zainicjowania długofalowej relacji współdziałania, której cele nadrzędne i zakres zawarte będą w dokumentach strategicznych regionu. Wyzwanie stanowi rola w tej relacji jednostek samorządu terytorialnego, które są odpowiedzialne za rezultat, jakim są wyselekcjonowane obszary i branże.

Współdziałanie nauka – biznes oparte na inteligentnych specjalizacjach w województwie lubuskim – wyniki badań

Przeprowadzone na potrzeby publikacji badanie sporządzone było w okresie od października do grudnia 2018 roku. Grupa badawcza została podzielona ze względu na reprezentowany przez siebie obszar: naukowy oraz biznesowy. Grupę naukowców stanowią naukowcy, pracownicy wsparcia innowacji i współpracy z biznesem. Grupę biznesu stanowili menedżerowie oraz pracownicy przedsiębiorstw. Elementem łączącym obie z nich jest wykonywanie swojej działalności na terenie województwa lubuskiego. Pytanie postawione w kwestionariuszu ankiety pozwalały na wielokrotne wskazanie w ramach odpowiedzi na jedno pytanie. Wartości procentowe zaprezentowane w wynikach odzwierciedlają częstotliwość wskazań danego wariantu odpowiedzi spośród dostępnych opcji. W celu weryfikacji hipotez badawczych wskazane zostały pytania problemowe, na które odpowiedzi stanowiły pytania ankietowe. W ramach badania postawione zostały następujące pytania badawcze:

1. Jaki charakter mają zasoby biorące udział w procesie współdziałania?
2. Po czyjej stronie leży przejęcie inicjatywy w zakresie pogłębienia więzi zaangażowanych podmiotów?
3. Jakie determinanty relacyjne wpływają na współdziałanie?
4. Czy badane grupy potrafią przyporządkować swój rodzaj działalności do obszarów inteligentnych specjalizacji?
5. Jak badane obszary definiują bariery we współdziałaniu z perspektywy własnej działalności?

W ramach realizacji badania sformułowane zostały trzy hipotezy, które niniejsze badanie miało potwierdzić lub zanegować:

H1: Zarówno środowisko naukowe, jak i przedsiębiorstw odpowiedzialność za przejmowanie inicjatywy przekłada na stronę przeciwną.

H2: Zasoby biorące udział we współdziałaniu mają charakter zarówno niematerialny, jak i materialny.

H3: Badane grupy potrafią przyporządkować rodzaj wykonywanej przez siebie działalności do obszarów inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego.

Z uwagi na to, że inteligentne specjalizacje są koncepcją powstałą w niedalekim przedziale czasu, mogła wystąpić trudność z samookreśleniem profilu działań, wokół których koncentrują się badani. W celu rozpoznania jaka jest struktura branżowa grupy badawczej oraz umiejętności samoorientacji w tej koncepcji, badani zostali zapytani o obszar inteligentnych specjalizacji, który – ich zdaniem – charakteryzuje ich działalność.

Tabela 3. Obszary inteligentnych specjalizacji wśród grupy badawczej

Wyszczególnienie	Biznes	Nauka
Zielona gospodarka	1,4%	18,4%
Zdrowie i jakość życia	21,7%	15,8%
Innowacyjny (nowoczesny) przemysł tradycyjny	31,9%	28,9%
Współpraca i kooperacja biznesowa	44,9%	36,8%

Źródło: opracowanie własne.

Zauważalna jest tendencja wskazywania przez reprezentantów obu badanych grup, że reprezentują obszar współpracy i kooperacji biznesowej, jednak w większości reprezentowani przez środowisko biznesu (niemal 45%). Drugim co do kolejności obszarem jest innowacyjny (nowoczesny) przemysł tradycyjny. Tu również ten obszar wskazywało więcej badanych ze środowiska biznesu aniżeli naukowego.

Istotne w procesie współdziałania jest podejście do zasobów jako determinanty warunkującej współdziałanie. Grupy badawcze zostały zapytane o charakter zasobów, które z ich punktu widzenia są najistotniejsze w procesie relacji współdziałania.

Tabela 4. Charakter kluczowych zasobów w procesie współdziałania

Rodzaje zasobów	Biznes	Nauka
Fizyczny	11,6%	7,7%
Finansowy	46,4%	38,5%
Intelektualny	62,3%	76,9%
Ludzki	36,2%	53,8%

Źródło: opracowanie własne.

Wśród podanych opcji badani mieli do wskazania 4 możliwe rodzaje zasobów: fizyczny, finansowy, intelektualny oraz ludzki. Dla badanych reprezentujących obszar biznesu

najistotniejszymi z nich są zasoby intelektualne. Tożsamo odpowiadali badani ze środowiska naukowego. Ta druga grupa w stopniu bardziej zdecydowanym wskazała na tę odpowiedź. Środowisko biznesu na drugim miejscu uznało zasoby finansowe, z kolei naukowe ludzkie.

Postanowiono doprecyzować pytanie o zasoby i zapytano o umiejscowienie ich w organizacjach i otoczeniu. Sklasyfikowano je jako wewnętrzne i zewnętrzne. Prezentację niniejszych wskazań pokazano w tabeli 5, która systematyzuje stanowisko wszystkich grup. Badani zostali zapytani, czy kluczowe zasoby niezbędne dla współdziałania mają mieć charakter głównie wewnętrzny lub zewnętrzny. Pozwolono na określenie równoważności zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych zasobów.

Tabela 5. Kluczowe zasoby relacyjne niezbędne do współdziałania nauki i biznesu

Kluczowe zasoby relacyjne	Biznes	Nauka
Głównie wewnętrzne zasoby relacyjne	11,6%	12,8%
Głównie zewnętrzne zasoby relacyjne	11,6%	15,4%
Zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne	60,9%	64,1%
Trudno powiedzieć	15,9%	7,7%

Źródło: opracowanie własne.

Spośród podanych odpowiedzi obie grupy zgodnie stwierdziły, że kluczowe zasoby relacyjne we współdziałaniu umiejscowione są zarówno wewnętrznie jak i zewnętrznie (biznes: 60,9%, nauka: 64,1%). Była to jednoznaczna odpowiedź obu z nich, ponieważ druga w kolejności co do wskazań odpowiedź była blisko trzykrotnie mniejsza. Naukowcy uważają, że drugą co do ważności grupą zasobów relacyjnych są te mające charakter zewnętrzny, z kolei środowisku biznesu było trudno odpowiedzieć na to pytanie.

Kolejna część badania miała za zadanie określić, jakie determinanty w uznaniu badanych wpływają na współdziałanie. Wyodrębniono trzy główne determinanty wpływające na ten proces (tabela 6), tj. zdolności relacyjne, zarządzanie dynamiczne oraz dostęp do kluczowych zasobów. Poproszono też o wskazanie własnych, wedle uznania, determinant relacji współdziałania.

Tabela 6. Determinanty relacyjne wpływające na współdziałanie

Determinanta relacyjna	Biznes	Nauka
Zdolności relacyjne	46,4%	76,9%
Zarządzanie dynamiczne	40,6%	15,4%
Dostęp do kluczowych zasobów	53,6%	43,6%

Źródło: opracowanie własne.

Grupa biznesu odpowiadała jednorodnie. Przedział procentowy wśród wskazywanych odpowiedzi nie wykazuje znaczących różnic. Zauważalne jest różnica we wskazaniach obu badanych grup. Środowisko biznesu uznało, że najistotniejszą determinantą warunkującą relację współdziałania obu z nich jest dostęp do kluczowych zasobów, z kolei naukowe zdecydowanie uznało, że najistotniejszą determinantą relacyjną są zdolności relacyjne (76,9% wskazań). Środowisko naukowe wskazało dodatkowo: zależy w jakim obszarze współpracy (2,6%) oraz znajomości i układy międzyludzkie (2,6%), biznesu: prawidłowość oraz dostęp do informacji (1,4%).

Kolejne z badań dotyczyło wskazania inicjatorów podjęcia relacji współdziałania przez badanych (tabela 7). Miało ono na celu wysunięcie wniosku, czy są oni skłonni wziąć na siebie inicjatywę w zakresie budowania relacji, czy też mają tendencję do przeniesienia tej odpowiedzialności na drugą stronę tej relacji.

Tabela 7. Inicjatorzy podjęcia relacji współdziałania według badanych

Strona wykazująca inicjatywę	Nauka	Biznes
Środowisko naukowe jest odpowiedzialne za przejęcie inicjatywy	48,8%	45,6%
Środowisko biznesu jest odpowiedzialne za przejęcie inicjatywy	51,3%	54,4%

Źródło: opracowanie własne.

W świetle prezentowanych badań obie podgrupy badawcze wskazały jednoznacznie, iż to środowisko biznesu i nauki jako inicjatora wskazują na tę pierwszą grupę. Zauważalna jest bierna postawa naukowców, zaś biznes chętnie przejmie inicjatywę w kwestii rozpoczęcia relacji. Wysnuć można wniosek, że biznes jest bardziej świadomy swej roli w tej relacji.

Ostatnia kwestia niniejszego badania dotyczyła wskazania barier istniejących we współpracy biznes – nauka (tabela 8). Zakres odpowiedzi odnosił się do przeszłych wydarzeń, jak i własnych obserwacji w sferze nawiązywania relacji na linii nauka – biznes.

Spośród zaproponowanych grupie badawczej barier dostosowanych do realiów ich współpracy na linii nauka – biznes najbardziej zauważalna wśród grupy naukowców jest przejawiająca zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli obu sektorów. Odpowiedź ta jest również przeważająca wśród biznesu, choć z nieco mniejszą częstotliwością. Inny rozkład mają odpowiedzi występujące na drugiej pozycji co do częstotliwości wskazań. Pracownicy nauki zauważają, że barierę stanowi brak wspólnie wyznaczonego celu oraz niewidoczność korzyści wynikających ze współdziałania dla zaangażowanych podmiotów (obie 38,5%). Dodatkowo grupa badanych z zakresu nauki wskazała w 2,6%, że barierę stanowić może struktura gospodarki narodowej. Grupa zaangażowana biznesowo zauważa, że przeszkodę

stanowi brak planu i koncepcji działania (47,8%) oraz z nieznaczną różnicą brak odpowiednich zasobów do podjęcia współpracy (46,4%). Świadczy to o innym podejściu do relacji współdziałania obu stron. Pracownicy nauki postrzegają ją w kontekście kreowania wartości i korzyści z niego wynikających, natomiast przedsiębiorcy ujawniają podejście projektowe, gdzie istotny jest plan i zarysowana koncepcja, a także posiadane zasoby niezbędne do zaangażowania relacyjnego.

Tabela 8. Bariery współpracy nauka – biznes

Wyszczególnienie	Nauka	Biznes
Brak wspólnie wyznaczonego celu	38,5%	50,7%
Brak planu i koncepcji działania	20,5%	47,8%
Zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli obu sektorów	71,8%	66,7%
Brak odpowiedniej wiedzy	7,7%	37,7%
Brak odpowiednich zasobów finansowych do podjęcia współpracy	35,9%	46,4%
Zbyt małe akcentowanie korzyści wynikających ze współdziałania	33,3%	30,4%
Niewidoczność korzyści wynikających ze współdziałania dla zaangażowanych podmiotów	38,5%	24,6%
Nieopłacalność przedsięwzięć konwergujących naukę i biznes	12,8%	26,1%

Źródło: opracowanie własne.

Powyższy etap badawczy zweryfikował założone hipotezy. Pierwsza z nich została zweryfikowana połowicznie, tzn. środowisko naukowe odpowiedzialnością za przejęcie inicjatywy w zakresie współdziałania obarczyło stronę biznesu, co potwierdza założoną hipotezę, natomiast środowisko przedsiębiorstw wskazało na siebie jako stronę inicjującą relację współdziałania. Hipoteza druga brzmiąca „zasoby biorące udział we współdziałaniu mają charakter zarówno niematerialny, jak i materialny” została potwierdzona. Badani zgodnie wskazali, że zasoby te, w ich uznaniu, mają formę materialną, jak i niematerialną. Trzecia hipoteza mówiąca o umiejętności badanych przyporządkowania swej działalności do obszarów inteligentnych specjalizacji została w całości potwierdzona – badani jednoznacznie wskazali, do jakiego obszaru należy ich działalność. Pierwsze z pytań badawczych dotyczące charakteru zasobów we współdziałaniu wykazało, że mają one charakter wewnętrzny i zewnętrzny, które potrafiły zgodnie zlokalizować obie grupy. Obie grupy też zgodnie doprecyzowały, że mają one charakter intelektualny. Na pytanie o przejmowanie inicjatywy w nawiązywaniu relacji współdziałania obie grupy zgodnie twierdziły, że rola ta przypisana być powinna przedsiębiorcom. W kwestii wskazania determinant współdziałania badane grupy odpowiedziały różnorodnie. Biznes uważa, że powodzenie współdziałania determinuje dostęp do kluczowych zasobów, zaś nauka zauważa, że współdziałające strony muszą

posiadać zdolności relacyjne. Z perspektywy własnej działalności badani jako główną barierę wskazują na brak zaangażowania zarówno ze swojej strony, jak i przeciwnej.

Zakończenie

W świetle analizy źródeł literaturowych, dokumentów strategicznych oraz badań własnych istotnym wnioskiem płynącym z rozważań jest rozbieżność wynikająca z niedopasowania koncepcji współdziałania do doświadczeń grup biznesu oraz nauki. Współdziałanie jest koncepcją długofalowej współpracy, na którą składają się krótkofalowe działania ugruntowane na wspólnym celu w ramach współistnienia w jednorodnym otoczeniu. Badani jednak rozpatrują ten proces przez pryzmat jednorazowej współpracy. Domniemywać można, że własne wnioski badanych wykazywane w części badawczej dotyczącej barier współdziałania formułowane były na bazie doświadczeń wynikających ze wzajemnej współpracy. Rola inteligentnych specjalizacji leży w stanowieniu swoistego pomostu między dwoma stronami. Stać się one mogą szansą do stworzenia długoletniej relacji współdziałania. O potrzebie zacieśniania więzi między obydwoma stronami świadczy wyodrębnienie obszaru „Współpraca i kooperacja biznesowa” jako ten służący wzmacnianiu i budowaniu relacji na linii nauka – biznes.

Bibliografia

- Danielak, W. (2014). Współdziałanie przedsiębiorstw w regionie z perspektywy relacji międzyorganizacyjnych. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, nr 1, s. 88-101. <https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2014.6>
- European Project Group. (2015). Lista inteligentnych specjalizacji dla województwa lubuskiego. Pobrane 11.10.2018 z <http://europg.pl/assets/files/aktualnosci/IS-lubuskie.pdf>
- Kaczmarek, B. (2000). *Współdziałanie przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kożuch, B. (2011). *Skuteczne współdziałanie organizacji publicznych i pozarządowych*. Kraków: Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Lipka, A. (2004). *Współdziałanie. Zmierzch rywalizacji pracowników? Pro-i antyrywalizacyjne narzędzia personalne*. Warszawa: Difin.

Lisowska, R. (2017). *Determinants of the Development of Innovative Activity of small and Medium-Sized Enterprises Operating in Sectors of Regional Smart Specialisations*. *Problemy Zarządzania*, vol. 16, no 1 (73), s. 109-125.

Lubuskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne (2015), *Inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego*. Zielona Góra: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego.